

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Krajského soudu

v Hradci Králové

– pobočky v Pardubicích

ke sp. zn. 62 T 4/2022

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch:

obviněného

Ing. J. M., nar. ***, trvale bytem D., P. – S.,

a obviněných právnických osob:

M. a.s., IČO ***, se sídlem K., P.,

M. I. a.s., IČO ***, se sídlem K., P., a

C. a.s., IČO ***, se sídlem J., P. – Z. P.,

dovolání

proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023 sp. zn. 5 To 4/2023, kterým byl podle § 258 odst. 1, 2 a § 261 trestního řádu z podnětu odvolání obviněných částečně zrušen rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 12. 9. 2022 sp. zn. 62 T 4/2022, jímž byli obvinění uznáni vinnými a bylo rozhodnuto o upuštění od uložení souhrnných trestů, a nově bylo podle § 259 odst. 3 trestního řádu rozhodnuto o vině obviněných a o upuštění od uložení souhrnných trestů a zároveň zamítnuto podle § 256 trestního řádu odvolání státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze,

a to z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. h) a i) trestního řádu, neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotně právním posouzení a byl jím uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl obviněný uznán vinným,

a dále z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. h) a i) trestního řádu, neboť napadeným rozsudkem bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) trestního řádu, ačkoli v řízení mu předcházejícím rozhodnutí spočívalo na nesprávném právním

posouzení skutku a obviněnému byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Odůvodnění:

I.

1. Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 12. 9. 2022 č. j. 62 T 4/2022-6159 byli shora uvedení obvinění shledáni vinnými žalovanými skutky, které ve stručnosti uvedeno spočívaly v manipulacích s veřejnými zakázkami souvisejícími s realizací schváleného projektu Obnova součástí N. *** financovaného z programu IOP, a to konkrétně veřejnou zakázkou na zajištění technického dozoru investora (obviněná společnost C. a.s.), vyhlášenou veřejnou zakázkou v užším řízení dle § 28 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (dále jen „ZVZ“), na dodavatele stavebních prací (obviněná společnost C. a.s.) a veřejnou zakázkou v otevřeném řízení dle § 27 ZVZ na dodavatele stavebních prací (obviněný Ing. J. M., obviněné společnosti M. a.s., M. I. a.s. a C. a.s.).

2. Pod bodem 1) výroku o vině rozsudku nalézacího soudu byla obviněná právnická osoba C. a.s. uznána vinnou ze spáchání zločinu pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. d), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku a zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a), c) trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku. Pod bodem 2) výroku o vině rozsudku nalézacího soudu byla tato právnická osoba uznána vinnou ze spáchání zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, zločinu dotačního podvodu podle § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) trestního zákoníku, ve stádiu přípravy podle § 20 odst. 1 trestního zákoníku a § 212 odst. 7 trestního zákoníku. Dále byli obviněný Ing. J. M. a obviněné právnické osoby M. a.s., M. I. a.s. a C. a.s. pod bodem 3) výroku o vině rozsudku nalézacího soudu uznáni vinnými ze spáchání zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a zločinu dotačního podvodu podle § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) trestního zákoníku, ve stádiu přípravy podle § 20 odst. 1 trestního zákoníku a § 212 odst. 7 trestního zákoníku. Konečně ve výroku pod bodem 4) rozsudku prvoinstančního soudu byly obviněné společnosti M. a.s. a M. I. a.s. uznány vinnými ze spáchání zločinu pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. d), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a zločinu dotačního podvodu podle § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) trestního zákoníku, ve stádiu přípravy podle § 20 odst. 1 trestního zákoníku a § 212 odst. 7 trestního zákoníku.

3. Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích v uvedeném rozsudku dále v případě všech označených obviněných rozhodl podle § 44 trestního zákoníku

o upuštění od uložení souhrnných trestů, a to ve vztahu k pravomocnému rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 8. 2020 sp. zn. 7 T 11/2015, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 2022 sp. zn. 4 To 11/2019, resp. pravomocnému rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2020 sp. zn. 4 T 42/2016, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2022 sp. zn. 2 To 127/2020. Poškozenou Českou republiku, zastoupenou Ministerstvem financí, soud odkázal s jejím nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

4. O odvoláních státního zástupce a obviněných Ing. J. M. a společností M. a.s. a M. I. a.s. rozhodl Vrchní soud v Praze nyní napadeným rozsudkem ze dne 26. 4. 2023 sp. zn. 5 To 4/2023. Rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1, 2 trestního řádu a § 261 trestního řádu částečně zrušil, a to ohledně obviněného Ing. J. M. a obviněných společností M. a.s. a M. I. a.s. z důvodu uvedeného v § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu a ohledně obviněné společnosti C. a.s. z důvodu uvedeného § 261 trestního řádu v bodech 3) a 4) výroku o vině, v celém výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody.

5. Podle § 259 odst. 3 trestního řádu odvolací soud znovu sám rozhodl o vině obviněných. Obviněného Ing. J. M. a obviněnou společnost C. a.s. uznal vinnými ze spáchání pomoci ke zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, dále zločinem poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a zločinem dotačního podvodu podle § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) trestního zákoníku, ve stádiu přípravy podle § 20 odst. 1 trestního zákoníku a § 212 odst. 7 trestního zákoníku, vždy ve znění účinném od 1. 10. 2020. Obviněné společnosti M. a.s. a M. I. a.s. odvolací soud uznal vinnými ze spáchání pomoci ke zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, zločinu podplacení podle § 332 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku, zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a zločinu dotačního podvodu podle § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) trestního zákoníku, ve stádiu přípravy podle § 20 odst. 1 trestního zákoníku a § 212 odst. 7 trestního zákoníku, vždy ve znění účinném od 1. 10. 2020.

6. I odvolací soud podle § 44 trestního zákoníku upustil u všech obviněných od uložení souhrnných trestů. V případě obviněného Ing. J. M. tak učinil ve vztahu k rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové z 11. 8. 2020 sp. zn. 7 T 11/2015, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze z 24. 3. 2022 sp. zn. 4 To 11/2019. Ve vztahu k těmto rozhodnutím tak rozhodl za použití § 1 odst. 2 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „TOPO“), i v případě obviněné společnosti C. a.s. Ohledně obviněných společností M. a.s. a M. I. a.s. odvolací soud za použití § 1 odst. 2 TOPO upustil od uložení souhrnných trestů ve vztahu k rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2020 sp. zn. 4 T 42/2016, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2022 sp. zn. 2 To 127/2020.

7. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu odvolací soud poškozenou Českou republiku, zastoupenou Ministerstvem financí, odkázal s jejím nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Ve výroku o vině pod bodem 1) a 2) zůstal napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích nedotčen. Odvolání státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze odvolací soud podle § 256 trestního řádu zamítl.

II.

8. Rozsudek odvolacího soudu je z hlediska naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu napadán ve výroku o vině, a to v neprospěch obviněných Ing. J. M. a obviněných právnických osob M. a.s., M. I. a.s. a C. a.s.

9. Odvolací soud v tomto výroku formuloval skutek tak, že

„spolu s již odsouzenými Ing. S. V., Ing. V. N., Ing. P. P., Ing. P. F., Ing. P. L., Ing. M. F., Ing. M. H. a obžalovanou společností Ch. a.s.,

*v rozporu s podmínkami Integrovaného operačního programu uvedenými pod bodem č. 9.3 Příručky pro žadatele a příjemce prioritní osy 5, Národní podpory územního rozvoje, oblast intervence 5.1, Národní podpory využití potenciálu kulturního dědictví podporované aktivity 5.1b, podaktivity 5.1b1, 3. časově uzavřené výzvy s vydáním dokumentu 1.0 postupovat v souladu se ZVZ a dodržovat zásady Smlouvy o fungování EU, na základě výzvy vyhlášené Ministerstvem kultury ČR dne 24. 10. 2011 v rámci projektu Obnova součástí N. ***, unikátní kód žádosti č. *** ze dne 28. 12. 2011 a v rozporu s § 6 ZVZ, dále v rozporu s čl. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES, o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby,*

*již odsouzení Ing. V. N., předseda představenstva společnosti C. a.s. (do 31. 8. 2011 V., veřejná obchodní společnost) se sídlem P. – Z. P., J., PSČ *** **, (dříve P. – Z. P., t., PSČ *** **) a zároveň minimálně od 20. 10. 2010 působící jako odborný technický poradce N. h. *** a od 20. 9. 2011 jako jeho zástupce na základě plné moci udělené k úkonům spojeným s investorsko-inženýrskou činností pro akci „Obnova součástí n. ***, II. etapa projektu“, a Ing. S. V., od 28. 6. 2012 do 15. 11. 2012 zastupující ředitelka N. h. ***, od 1. 9. 2012 manažerka projektu IOP za zadavatele a zároveň účastník komise pro otevírání obálek,*

*v rámci výzvy na veřejnou zakázku „Realizace I. a II. etapy projektu Obnova součástí n. ****“ uveřejněné ve Věstníku veřejných zakázek pod ev. č. *** dne 18. 3. 2013 veřejným zadavatelem, N. h. ***, s.p.o., se sídlem K. n. L., dle § 2 odst. 2, písm. b) ZVZ jako zakázka v otevřeném řízení dle § 27 ZVZ s druhem zakázky projekt a provádění stavebních prací, odhadovanou hodnotou 250 000 000 Kč bez DPH, s jediným kritériem, nejnižší nabídkovou cenou, se lhůtou pro doručení žádostí o dokumentaci nebo přístup k dokumentům a lhůtou pro doručení nabídek nebo žádostí o účast do 13:00 hod. dne 6. 5. 2013 a podmínkou pro otevírání nabídek se stejným datem, s datem dokončení dne 31. 10. 2014, financované z prostředků Evropské unie,*

disponovali již před vyhlášením výzvy k podání nabídky v rámci otevřeného řízení, tedy přede dnem 18. 3. 2013, informacemi týkajícími se předmětné zakázky, které po předchozí vzájemné dohodě předali minimálně obžalovanému Ing. J. M., oblastnímu řediteli D. 9 P., zároveň i garantu této zakázky uchazeče, obžalované společnosti M. a.s. se sídlem P., K., a od této odvozené společnosti M. I. a.s., Ing. P. P., předsedovi představenstva společnosti Ch. a.s. se sídlem P., K V. a Ing. L. J., předsedovi představenstva společnosti e., a. s., jež je jediným akcionářem společnosti Ch. a. s., jednajícím v zájmu a v rámci těchto společností, v úmyslu zajistit jim nejuvhodnější nabídku, a to tak, že již dne 15. 2. 2013 Ing. S. V. ústně sdělila Ing.

V. N., že výběrové řízení mají hotové a ze všech ministerstev schválené s tím, že příští týden zveřejní a vypíše výběrové řízení; dne 20. 2. 2013 v rámci osobní schůzky konané kolem 14:00 hod. v K. n. L., Ing. S. V. potvrdila Ing. V. N., že zadávací dokumentace vymežující předmět veřejné zakázky již byla schválena všemi dotčenými ministerstvy, což si v průběhu konané schůzky v 14:12 hod. telefonicky ověřila od Ing. V., zaměstnankyně Ministerstva zemědělství ČR, a tyto informace Ing. V. N. předal dále, jak telefonicky, tak i v rámci osobních jednání Ing. L. J., Ing. P. P. a Ing. J. M.,

dne 21. 2. 2013 v 19:56 hod. Mgr. J. H., advokát advokátní kanceláře H, s.r.o., administrátora zakázky, z e-mailové adresy j.h@h.cz, zaslal Ing. V. N. na e-mailovou adresu v.n.@c.cz zprávu s předmětem „Poptávka po službách“sesouborem„2013_02_13_N._stavba_Zadavaci_dokumentace_k_odsouhlaseni_MF.doc“ s průvodním textem: „...ve vztahu k našemu případu NH Vám v příloze posílám aktuální verzi zadávací dokumentace k Vaší případné revizi...“, kdy ještě předtím stejného dne ve 14:07 hod. ústně Ing. V. N. sdělil Ing. J. M., že „...podmínky ještě H. neposlal, protože z ministerstva přilítla ještě nějaká drobnost, nějaká technická úprava slovosledu, kterou do toho zahrne a pošle mu čistopis a nejdéle zítra to Ing. M. dá...“,

poté dne 25. 2. 2013 v rámci hovoru Ing. J. M. sdělil Ing. P. P., že má pro ně CD a aby se někdo od nich u Ing. J. M. stavil s tím, že CD bude u Ing. M. P., kterého Ing. J. M. stejného dne instruoval o tom, aby 2 ks CD schoval s tím, že jedno je pro „Ch.“, kdy dne 26. 2. 2013 o převzetí CD nosiče se zadávací dokumentací Ing. P. P. informoval Ing. L. J., který na základě toho inicioval dne 27. 2. 2013 schůzku s Ing. P. Z. ze společnosti M., a. s., následně převzetí Ing. P. P. potvrdil v rámci telefonického hovoru s Ing. R. K. s uděleným pokynem „tohle platí, je to finále, nemusíš se nad tím zamýšlet a takhle to bude“ a na základě disponování s tímto CD sdělil Ing. P. P. dne 6. 3. 2013 Ing. R. K., že ostatní nedají lepší cenu než oni, přičemž informace ze získané zadávací dokumentace před uveřejněním výzvy Ing. P. P. využil minimálně k oslovení J. K., jednatele společnosti A., s.r.o. se sídlem P., M., s navázáním spolupráce na zakázce, kterému dne 6. 3. 2013 sdělil, že by mu chtěl předat aktuální informace na jejich společné věci ze zrušené zakázky s domluvou na schůzce dne 8. 3. 2013, zároveň takto získanou zadávací dokumentací dne 26. 2. 2013 v 9:46 hod. Ing. J. M. z e-mailové adresy j.m@m.cz zaslal v souboru „2013_02_13_N._stavba_Zadavaci_dokumentace_k_odsouhlaseni_MF.doc“ Ing. P. F., obchodnímu náměstkovi společnosti M. a.s. na e-mailovou adresu uloženou pod názvem „F. P., Ing.“, následně po vydání řádného oznámení o zakázce uskutečněném dne 18. 3. 2013, dne 21. 3. 2013 Ing. J. M. z e-mailové adresy j.m@m.cz zaslal Ing. P. F. na e-mailovou adresu uloženou pod názvem „F. P., Ing.“ seznam deseti doposud přihlášených zájemců, dále dne 10. 4. 2013 stejným způsobem seznam již dvacetipětí zájemců, přestože prohlídka místa plnění zakázky se uskutečnila nejdříve dne 15. 4. 2013, dále poté, co dne 26. 3. 2013 předal P. T. na základě předávacího protokolu zadavateli vyhotovenou projektovou dokumentaci, včetně projektovou kancelář vyhotovených výkazů výměr s celkovou souhrnnou částkou ve výši 246 300 394 Kč bez DPH, dne 28. 3. 2013 Ing. V. N. sdělil Ing. J. M. cenu veřejné zakázky stanovenou projektanty, kdy doslova uvedl „dva, čtyři, nula a údajně tam je 20% rezerva jakoby v tom“ s tím, že tuto mu sdělil P. T.,

dne 29. 3. 2013 kolem 11:00 hod. předala v rámci osobního jednání v H. S. Ing. S. V. Ing. V. N. seznam dodavatelů přihlášených do výběrového řízení, o kterém věděla, že je určen i Ing. J. M., kterému jej skutečně Ing. V. N. předal a tohoto ještě týž den před samotným předáním informoval o tom, že v rámci zakázky je přihlášeno již sedmnáct dodavatelů, přičemž dne 2. 4. 2013 Ing. J. M. požádal Ing. V. N. o číselnou část, kdy dne 9. 4. 2013 v 15:39 hod. sdělil prostřednictvím SMS zprávy Ing. V. N. Ing. J. M. „Ahoj budu to mít zítra.V“, když ještě stejného dne v 14:30 hod. si Ing. V. N. domluvil s Ing. S. V. schůzku ve S., následně dne 9. 4. 2013 v 16:41 hod. požádala Ing. S. V. prostřednictvím SMS zprávy P. T. o výkaz výměr s rozpočtem, přičemž doslova uvedla „Prosím poslete me emailem vykaz vyměr s rozpoctem Nebo kde ho

najdu.dekuji v.“ a protože se stejného dne v 17:33 hod. se dozvěděla, že flash disk s požadovanými údaji byl P. T. předán řediteli Ing. J. J. a uložen do trezoru, dne 10. 4. 2013 v 7:39 hod. pod záminkou sepsání zprávy požádala Ing. J. J. o zapůjčení flash disku,

dne 10. 4. 2013 v 13:36 hod. zaslal Ing. V. N. Ing. S. V. SMS zprávu ve znění „Dobry den pani inženýrko. Posoudili jsme to a bude lepe resit dotazy nez novy: Pro tamto se rad stavim az mi date vedet. Mej te se pekne. VN“, na což mu Ing. S. V. prostřednictvím SMS zprávy odpověděla: „Mam pro vas podklady pripravene.stavite se dneska nebo zitra.“, a v následného hovoru sdělila, že mu dá flash disk do ruky, protože to tam nechce nechávat a domluvili se, že Ing. V. N. si pro něj osobně přijede do S., kde se skutečně dne 10. 4. 2013 minimálně v době od 14:28 hod. do 15:08 hod. osobně sešli, následně si Ing. V. N. domluvil s Ing. J. M. stejného dne v 16:45 hod. u Ing. V. N. schůzku na adrese P., J., kde předal Ing. J. M. flash disk původně předaný Ing. S. V., obsahující položkové výkazy výměr stanovené projekční kanceláří H., a.s.; stejného dne v 17:21 hod. Ing. J. M. zaslal Ing. P. F. a Ing. P. Z. SMS zprávu ve znění „Mam rozpocet na kl“, a dne 11. 4. 2013 po 10:00 hod. v sídle společnosti C. a T., P. a.s. jej osobně předal Ing. P. P., když ještě před domluvenou schůzkou s Ing. P. P. dne 11. 4. 2013 v 9:36 hod., Ing. J. M. informoval Ing. V. N., že to měl přehrané za 10 min., má to všechno a může to Ing. V. N. vrátit s zabezpečením, že to má zamčené a není tedy problém, a rovněž stejného dne v 13:05 hod. v rámci hovoru Ing. V. N. vyřídil Ing. S. V. poděkování, a ačkoli položkové výkazy výměr vyhotovené projekční kanceláří, společností H., a.s., neměly být poskytnuty žádnému dodavateli, s těmito minimálně zaměstnanci společnosti M. a.s. pracovali a informace v nich uvedené použili k přípravě a sestavení nabídky, když již dne 7. 5. 2013 Ing. P. F. prostřednictvím iPhone, zaslal Ing. J. M. v souboru „doc*** (p.f).pdf“ souhrnný výkaz výměr vypracovaný společností H., a.s., ve výši 246.300.394 Kč bez DPH, a dne 13. 5. 2013 D. C. z e-mailové adresy D.C. @m.cz, zaslala na e-mailovou adresu uloženou jako „G. M., Bc.“ zprávu s předmětem „H.“ se souborem „rekapitulace.xls“, obsahující Kontrolní rozpočet 2013 (KR 2013) ve výši 246.300.394 Kč bez DPH,

a poté, co Ing. P. F., obchodní náměstek ředitele společnosti M. a.s. D. 9 P., zároveň i osoba pověřená schválením podané nabídky za uchazeče společnosti M. a. s. se sídlem P., K., Ing. P. P., předseda představenstva uchazeče společnosti C. a T., P. a.s., se sídlem P., K V. a Ing. M. H., člen představenstva uchazeče společnosti C. a T., P. a.s., všichni jednající v zájmu a v rámci těchto společností a od společnosti M. a.s. odvozené společnosti M. I. a.s., zjistili z předaných seznamů potencionálního uchazeče o zakázku, s úmyslem zajistit pro sdružení společností M. a.s. a C. a T., P. a.s. nejvýhodnější nabídku, nejpozději od 18. 3. 2013 do 20. 5. 2013 na přesně neustanovených místech ČR, nejméně však v P. a P., Ing. P. F. společně s Ing. P. P. a Ing. M. H. nabídli Ing. P. L., prokuristovi společnosti S. a.s. se sídlem P., N. B. (nyní P.K., J.), a Ing. M. F., obchodnímu řediteli, zároveň i garantu v rámci této zakázky společnosti G. G., a.s. se sídlem K., U N. (později G. S., a.s. se sídlem P., U p., nyní D. C., a.s. se sídlem P., U p.) finanční částky s cílem ovlivnit cenovou nabídku sdružení společností S. a.s. a G. G., a.s. tak, aby nemohla ohrozit cenovou nabídku sdružení společností M. a.s., C. a T., P. a.s. a I. B., a.s., aby se tak stalo vítězným uchazečem o tuto veřejnou zakázku,

kdy v přesně nezjištěné době přede dnem 14. 5. 2013 Ing. P. F. na blíže neurčeném místě v P., v rámci osobního setkání, nabídl Ing. P. L. částku 1 mil. Kč za to, že se společnost S. a.s. nebude angažovat v realizaci veřejné zakázky, a protože společnost S. a.s. nebyla vedoucím účastníkem sdružení, Ing. P. L. po předchozím telefonickém hovoru s Ing. M. F., kterému byl přítomen i Ing. P. F., tomuto sdělil podmínky Ing. M. F. spočívající v požadavku ve výši 4 mil. Kč,

následně dne 15. 5. 2013 v 7:56 hod. v telefonickém hovoru Ing. P. P. poté, co mu předchozí výsledek jednání s požadovanou částkou ve výši 4 mil. Kč sdělil Ing. P. F., a po předchozí domluvě s Ing. M. H., nabídl Ing. M. F. ze stejného důvodu finanční částku v poloviční výši, tedy ve výši 2 mil. Kč, na tuto navrženou výši Ing. M. F. odpověděl, že by jí mohl akceptovat,

s tím, že toto ještě vyřeší v rámci setkání s Ing. P. L., protože „není možné, aby se to zaseklo na takových věcech“; o tomto jednání stejného dne v 8:55 hod. informoval Ing. P. P. i Ing. P. F. a v 10:52 hod. Ing. M. H. s tím, že se snaží o snížení nabízené částky, a že Ing. M. F. přistoupil na další jednání v této věci a následně se dne 15. 5. 2013 v době po 16:00 hod. Ing. P. P. osobně setkal s Ing. P. L. v restauraci K. na adrese P., L.,

přičemž na základě mimo jiné i výše uzavřené dohody Ing. P. F., protože jejich cenová nabídka bude ve výši 242 mil. Kč, doporučil ostatním potencionálním uchazečům výběrového řízení, se kterými jednal, výši nabídkových cen v rozmezí 248 až 249 mil. Kč,

dne 20. 5. 2013 v době od 10:25 hod. do 12:58 hod. byly odevzdány nabídky a ve 13:15 hod. byly otevřeny obálky s nabídkami uchazečů, kdy sdružení společností C. C., a.s., V. P. P., s.r.o., R., s.r.o., K., a.s. podalo nabídku s cenou 178.430.520 Kč, sdružení společností ID S. G., s.r.o., a U., a.s., podalo nabídku s cenou 178.436.647 Kč, společnost B. s. s., a.s., podala nabídku s cenou 192.315.792 Kč, společnost O. Ž., a.s. podala nabídku s cenou 248.299.078 Kč, sdružení společností S. a.s. a G. G. a.s. podalo nabídku s cenou 245.698.535 Kč a sdružení společností M. a.s., C. a T., P. a.s. a I. B., a.s. podalo nabídku s cenou 242.590.297 Kč,

a v rámci podaných nabídek za sdružení společností M. a.s., C. a T., P. a.s., I. B., a.s., stvrdili dne 17. 5. 2013 návrh smlouvy o dílo za společnost M. a.s. Ing. P. Z., za společnost C. a T., P. a.s. Ing. P. P. a za společnost I. B., a. s. Ing. O. Š., čestné prohlášení o nabídkové ceně, prohlášení o zakázané dohodě za společnost M. a.s. Ing. P. P. a Ing. F. K., prohlášení o zakázané dohodě za společnost C. a T., P. a.s. Ing. P. P.,

přičemž Ing. V. N. a Ing. S. V. po dohodě s Ing. J. M., Ing. P. P., vše s vědomím Ing. L. J., jako předem vybraným uchazečům, poskytli zadávací dokumentaci před vyhlášením výzvy, dále cenu veřejné zakázky stanovenou projektanty, kompletní výkaz výměr s finančními částkami u jednotlivých položek a seznam potencionálních uchazečů před odevzdáním nabídek, jednali v úmyslu získat pro sdružení společností M. a.s., C. a T., P. a.s. a I. B., a.s. prospěch spočívající v samotné realizaci předmětu uvedené veřejné zakázky a zisku z její realizace ve výši přesahující 1,7 %,

čimž nedodrželi stanovený postup za rovných podmínek pro všechny uchazeče v průběhu zadávacího řízení a porušili řádné a zákonné provedení veřejné zakázky na zhotovitele stavby v rámci realizace I. a II. etapy „Obnova součástí n. H. v K. n. L.“, která je součástí projektu financovaného z Integrovaného operačního programu EU, a obžalovaní zároveň věděli a byli srozuměni s tím, že popsáním jednáním by byly na základě nepravdivých podkladů nesprávně a neoprávněně vyčerpány a použity finanční prostředky, jenž by se uvedeným jednáním staly částečně nezpůsobilými výdaji nejméně ve smyslu části III odst. 15 písm. f) xi. Podmínek Rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši 25% částky dotace, a to ke škodě rozpočtu Evropské unie ve výši 85% a ze státního rozpočtu ČR ve výši 15%, v úmyslu způsobit Evropskému společenství škodu ve výši nejméně 51.550.438,125 Kč a České republice zastoupené Ministerstvem financí ČR škodu ve výši nejméně 9.097.136,125 Kč, tedy 60.647.574,25 Kč celkem.“

III.

10. Odvolacímu soudu je nutno ohledně právního posouzení tohoto skutku předně vytknout, že na rozdíl od soudu prvního stupně nesprávně posoudil výši škody, jejíž vznik v důsledku společného jednání obviněných jednajících v organizované skupině hrozil a kterou měli obvinění v úmyslu způsobit. Zatímco nalézací soud učinil závěr, že obvinění jednali „v úmyslu způsobit Evropskému společenství škodu ve výši 206,201.752,50 Kč bez DPH a České republice zastoupené Ministerstvem financí ČR

škodu ve výši 36.388.544,50 Kč bez DPH“, odvolací soud zásadně výši hrozící škody pokrátit tak, že obviněným přiřkl úmysl „způsobit Evropskému společenství škodu ve výši nejméně 51.550.438,125 Kč a České republice zastoupené Ministerstvem financí ČR škodu ve výši nejméně 9.097.136,125 Kč, tedy 60.647.574,25 Kč celkem.“

11. Odvolací soud vyšel z toho, že se nepravdivé údaje týkaly toliko prohlášení, které mělo prokazovat zákonný průběh výběrového řízení. S odkazem na důkazy stručně popsané v bodě 27. odůvodnění svého rozsudku odvolací soud dále konstatoval, že podle předmětných dotačních podmínek by byla za závažné porušení povinností při zadávání veřejných zakázek, které mělo nebo mohlo mít vliv na výběr nejvhodnější nabídky, podle závažnosti porušení krácena schválená výše dotace k proplacení o 25-30 % částky dotace použité na financování předmětné zakázky vztahující se k danému projektu, u níž k porušení podmínky došlo. I s ohledem na subjektivní stránku trestného činu je pak odvolací soud názoru, že obvinění byli srozuměni s tím, že svým jednáním způsobí Evropskému společenství škodu ve výši nejméně 51.550.438,125 Kč a České republice, zastoupené Ministerstvem financí, škodu ve výši nejméně 9.097.136,125 Kč, tedy nejméně 60.647.574,25 Kč celkem.

12. Přestože se nově odvolacím soudem dovozená výše hrozící škody, jež měla být pokryta úmyslným zaviněním obviněných, přímo neodrazila na konkrétním právním posouzení skutku, jelikož i při takto zásadním ponížení hrozících škod zůstalo zachováno naplnění znaků kvalifikovaných skutkových podstat zločinů dotačního podvodu podle § 212 odst. 6 písm. a) trestního zákoníku a poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 5 trestního zákoníku v podobě škody velkého rozsahu, je namístě vznést proti tomuto hmotněprávnímu závěru odvolacího soudu zásadní výhradu, neboť jednak tento závěr má význam pro posouzení konkrétní povahy a závažnosti činu, což má vliv i na hodnocení podmínek pro ukládání trestů, jednak by se mohl stát normou i pro jiné případy v působnosti Vrchního soudu v Praze.

13. Ačkoliv odvolací soud poukázal na sjednocující stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018 sp. zn. Tpjn 300/2017, jeho závěry ke kvantifikaci škody v případě jednočinného souběhu trestných činů dotačního podvodu a poškození finančních zájmů Evropské unie se neřídil. Z uvedeného stanoviska krom jiného vyplývá, že je-li při jednočinném souběhu trestných činů dotačního podvodu a poškození finančních zájmů Evropské unie skutek spáchán zčásti ke škodě Evropské unie a zčásti ke škodě jiného subjektu (zpravidla České republiky nebo územního samosprávného celku), je třeba pachatelů klást za vinu v rámci § 212 trestního zákoníku celou způsobenou škodu (tj. součet obou dílčích částek), zatímco v rámci § 260 trestního zákoníku jen její dílčí část způsobenou ve vztahu k finančním prostředkům poskytovaným z fondů i rozpočtů Evropské unie. Myšleno přitom tak, že výší škody je veškeré poskytované, eventuálně požadované plnění od dotačního orgánu, aniž by bylo nutné podrobněji odlišovat, zda se předložené nepravdivé doklady či údaje týkaly výslovně celého plnění nebo pouze nějaké jeho části, a dále zkoumat, v jakém rozsahu výše poskytované dotace lze vlastně předložené doklady či údaje shledávat nepravdivými, nesprávnými, neúplnými či nepředložené doklady či údaje označovat za zatajené. Přitom je možno poznamenat, že Nejvyšší soud v uvedeném stanovisku vycházel jako z ilustrativního příkladu právě z případu, kdy soudy posoudily celou zamýšlenou škodu, jež měla být způsobena jak Evropské unii (v daném případě ve výši 4.500.000 Kč), tak i České republice (v daném případě ve výši 1.500.000 Kč), a to výslovně k právní kvalifikaci činu jako pokusu zločinu dotačního podvodu podle § 21 odst. 1 a § 212 odst. 1, 6

písm. a) trestního zákoníku, v jednočinném souběhu s pokusem zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 21 odst. 1 a § 260 odst. 1, 4 písm. c) trestního zákoníku. Nelze opomenout ani důvody, které Nejvyšší soud k uvedenému přístupu vedly. Nejvyšší soud zavrhl jakékoliv dělení způsobené škody, které by v konkrétních případech znamenalo, že by náležitě nebyla vystižena typová závažnost činu, pokud by škoda v důsledku „umělého“ rozdělení nedosáhla těch hranic škody větší, značné či velkého rozsahu, které však ve skutečnosti byly překročeny.

14. Zásadně je nutno trvat na tom, že škoda u trestného činu dotačního podvodu podle § 212 trestního zákoníku je vyjadřována celou částkou, jež má být uvolněna na základě nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů, a škoda u trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 trestního zákoníku vylákaná podvodně z rozpočtu Evropské unie nebo z rozpočtů spravovaných Evropskou unií dosahuje výše odpovídající celé přijaté dotaci poskytované z evropských rozpočtů.¹ Škoda zde odráží neopodstatněný úbytek finančních prostředků z evropských rozpočtů (nebo snížený přírůstek peněz do takových rozpočtů). To se týká i posuzované věci, kdy podstatou jednání obviněných byla manipulace s veřejnými zakázkami, jejichž zákonné provedení bylo podmínkou pro realizaci celého projektu financovaného z IOP. Nepravdivé doklady pak byly především zmanipulované a předem dohodnuté nabídky jednotlivých uchazečů.

15. Posouzení výše škody způsobené trestnými činy dotačního podvodu podle § 212 trestního zákoníku a poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 trestního zákoníku je zcela nezávislé na případném postupu dotačního orgánu, resp. rozsahu sankce, kterou by poskytovatel dotace udělil příjemci dotace za porušení rozpočtové kázně. Z toho současně vyplývá, že odvolacím soudem akcentované skutečnosti z praxe dotačního orgánu nelze použít k výkladu škody způsobené trestným činem. Dotační orgán může jistě hodnotit míru porušení podmínek dotační smlouvy či rozhodnutí o poskytnutí dotace a tuto promítnout do ukládané sankce, která nemusí nutně vždy spočívat v povinnosti vrátit celou poskytnutou dotaci. Oproti tomu v trestním řízení se zjišťuje škoda jako znak přísněji trestných skutkových podstat trestného činu dotačního podvodu, u něhož se za škodu považuje celá částka uplatňovaná v konkrétní žádosti o proplacení podpory, a trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie, u něhož se rozlišuje ta dílčí část platby, která má vztah k unijním finančním prostředkům. Listiny předkládané do zadávacího řízení na veřejnou zakázku jako celek v posuzované věci obviněných při jejich komplexním posouzení zjevně pravdivé nebyly, byť případně jednotlivé doklady mohly částečně odpovídat realitě.

16. Odvolací soud ke stanovení výše hrozících škod přistoupil zjevně výlučně s přihlédnutím k subjektivní stránce trestného činu. I otázka posouzení úmyslné formy zavinění ohledně okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby v případě pokusu trestného činu obecně spadá pod důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Přitom platí, že v případech, kdy těžší následek podmiňující použití vyšší trestní sazby porušuje tentýž druhový objekt, je pojmově možný pokus i ve vztahu k tomuto následku, avšak za předpokladu, že k tomuto následku

¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2020 sp. zn. 5 Tdo 1010/2019, ze dne 25. 8. 2021 sp. zn. 5 Tdo 1251/2020, ze dne 13. 10. 2021 sp. zn. 5 Tdo 23/2021.

se vztahuje úmysl pachatele (nikoli nedbalost) a těžší následek nenastal (srov. přiměřeně č. 62/1973 Sb. rozh. tr.).

17. Odvolací soud u obviněných sice shledal úmyslné zavinění ve formě nepřímého úmyslu a jejich srozumění s okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 212 odst. 6 písm. a) trestního zákoníku a § 260 odst. 5 trestního zákoníku, přičemž k těžšímu následku nedošlo. Vycházel nicméně, vzhledem ke shora uvedenému nesprávně, ze srozumění obviněných s mnohem nižšími částkami hrozících škod, než k nimž jejich jednání skutečně směřovalo. Jelikož všichni obvinění, kteří byli ohledně předmětného skutku uznáni vinnými trestnou činností, byli obeznámeni s odhadovanou hodnotou veřejné zakázky „Realizace I. a II. etapy projektu Obnova součástí n. H. v K. n. L.“ v sumě 250.000.000 Kč bez DPH i se způsobem jejího financování, je nutno trvat na jejich srozumění s tím, že svým protiprávním jednáním mohli způsobit Evropskému společenství škodu ve výši 206.201.752,50 Kč bez DPH a České republice, zastoupené Ministerstvem financí, škodu ve výši 36.388.544,50 Kč bez DPH.

IV.

18. Právní posouzení uvedeného skutku napadeného rozsudku ohledně obviněných právnických osob M. a.s. a M. I. a.s., jímž je přičítáno mj. i jednání již odsouzeného Ing. P. F., vykazuje vadu i v tom ohledu, že skutek nebyl v jejich případě posouzen též jako trestný čin pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku. Podstatou uvedeného jednání totiž bylo mj. i to, že osoby jednající za sdružení společností M. a.s. – C. a T., P. a.s. – I. B., a.s. (již odsouzení Ing. F., Ing. P., Ing. H.) vyvíjely činnost v zájmu uzavření úplatné nezákonné dohody s pachateli jednajícími za konkurenční sdružení společností G. G. a.s. - S. a.s. (již odsouzení Ing. L., Ing. F.) a jakmile po licitaci o výši slíbeného prospěchu (v sumě od 1 do 4 mil. korun) k uzavření takové dohody v určité podobě došlo, započal odsouzený Ing. P. F. vyvíjet činnost, jež směřovala k zadání veřejné zakázky za cenu jinak nevýhodnou.

19. Pakliže odvolací soud oproti rozsudku prvoinstančního soudu ohledně obviněných společností M. a.s. a M. I. a.s. vypustil právní posouzení uvedeného skutku [v části původně v rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích vedené samostatně pod bodem 4) výroku o vině] jako zločinu pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. d), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, není možno tento postup shledat správným, úplným a vystihujícím všechny rozhodné okolnosti skutku, jež by měly najít vyčerpávající odraz v přijaté právní kvalifikaci.

20. Odvolací soud důvody, pro něž ustoupil od posouzení věci podle § 257 odst. 1 písm. d), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, v odůvodnění svého rozhodnutí nevedl. Lze se tak pouze domnívat, že šlo o ty samé důvody, jež jej k totožnému přístupu k právnímu posouzení vedly v souběžně vedeném řízení pro předmětný skutek vůči dalším spolupachatelům, jak vyplývá z rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 2. 2023 sp. zn. 5 To 44/2022, tzn. závěr o absenci nevýhodné ceny.

21. Stejně jako v dovolání, jež bylo podáno do posledně uvedeného rozhodnutí odvolacího soudu, lze uvést, že pod jednání alternativně stanovené v § 257 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku je nutno řadit vyvíjení jakékoliv činnosti, jež směřuje k tomu, aby na základě dohody s jiným uchazečem nebo zájemcem o veřejnou

zakázku došlo k jejímu zadání nejen za nepřiměřeně vysokou, ale i jinak nevýhodnou cenu. Podstatou zde tedy je manipulace s cenami zadávaných veřejných zakázek, specificky pak zvláště jejich umělé navyšování uchazeči a zájemci o ně.

22. Předpokladem trestní odpovědnosti v těchto případech je dohoda mezi více uchazeči nebo zájemci o příslušnou veřejnou zakázku na zmanipulování její ceny a dále vyvinutí aktivity, která bude naplňovat takovou dohodu. Samotné uzavření dohody, aniž by bylo započato s její realizací, tedy nepostačuje. Pro její uzavření nicméně nejsou stanoveny žádné požadavky, takže může být sjednána i ryze neformálně a konkludentně. Stejně tak nejsou zákonem nijak omezeny způsoby jejího naplňování. Naplňování uzavřené dohody vlastní činností musí směřovat k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu. Skutková podstata je však postavena tak, že k vlastnímu zadání veřejné zakázky za cenu nepřiměřeně vysokou či jinak nevýhodnou dojít nemusí.

23. Odsouzeným Ing. P. F., Ing. P. L., Ing. M. F., Ing. P. P., Ing. M. H., společností C. a T., P. a.s., D. C., a.s., (dříve G. S. a. s., dříve G. G. a.s.), S. a.s., jakož i obviněným společností M. a.s. a M. I. a.s. nebylo k posuzovanému skutku ze strany obžaloby kladeno za vinu, že by mezi sebou prokazatelně dohodnutou činností usilovali o zadání zakázky za nepřiměřeně vysokou cenu. Ve věci je ovšem třeba trvat na tom, že jejich dopředu dojednané počínání směřovalo k zadání zakázky za cenu jinak nevýhodnou. Zakotvení tohoto pojmu do trestního zákoníku, výlučně do jeho § 257, je v našem právním řádu zcela ojedinělé. Tento pojem přitom není v trestním zákoníku definován.

24. Při výkladu tohoto pojmu je nutné si uvědomit, že jednání postihované jako trestný čin pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku představuje dohodu soutěžitelů směřující k omezení či vyloučení soutěžní povahy zadávacího řízení ohledně veřejné zakázky. Uvedená skutková podstata trestného činu pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži tedy nesměřuje pouze k ochraně majetkové sféry veřejných zadavatelů, resp. veřejných rozpočtů určených k financování veřejných zakázek, ale stejně tak má zajišťovat ochranu vlastního mechanismu distribuce veřejných finančních prostředků formou veřejného zadávání, jehož pravidla jsou podrobně upravena zákonnými i podzákonnými normami. Vyplývá to již z objektu trestného činu, jímž je zájem na zajištění řádného a zákonného procesu jakéhokoliv zadání veřejné zakázky (nebo provedení veřejné soutěže). Předmětem ochrany § 257 trestního zákoníku tedy nutně je i dodržování zákonnosti procesů, které jsou s přerozdělováním veřejných prostředků spojeny.

25. Právní úprava veřejných zakázek předpokládá přerozdělování veřejných financí na podkladě soutěžního jednání potenciálních dodavatelů s výrazným akcentem na soutěžní povahu tvorby nabídkových cen, za které jsou zakázky realizovány. Předmět ochrany poskytované tímto zákonným ustanovením pak nachází odraz v tom, že protiprávní následek je spatřován v zadání zakázky nejen za nepřiměřeně vysokou cenu, ale rovněž za cenu jinak nevýhodnou. Samotná výše nabídkové ceny je zohledněna v alternativním zákonném znaku tohoto trestného činu „nepřiměřeně vysoká cena“. Logicky tak lze dovozovat, že „cenou jinak nevýhodnou“ je třeba rozumět cenu charakterizovanou jinými kritérii, než je vlastní výše ceny. Cena jinak nevýhodná tedy obecně bude cena jinak v přiměřené výši, nevýhodnost bude spočívat v něčem jiném. Může se jistě jednat např. o nevýhodné formy způsobu nebo doby placení zakázky. Pokud je ovšem předmětem ochrany § 257 trestního zákoníku

i samotný proces veřejného zadávání upravený kogentními normami soutěžního práva, je nutno za jinak nevýhodnou cenu považovat také takovou cenu zakázky, která byla vytvořena v rozporu se zákonnými podmínkami zadávacího řízení, resp. která byla pachateli uměle vykonstruována způsobem, který právě díky nezákonné dohodě soutěžitelů popřel soutěžní charakter veřejného zadávání. Pokud nabídková cena vychází nikoliv z legitimně očekávané soutěže, ale ze vzájemné utajené dohody soutěžitelů činěné s cílem popřít základní zásady zadávacího řízení při tvorbě nabídkových cen tak, aby proces tvorby nabídek neodrážel konkurenční postavení uchazečů a představoval maximálně výhodné podmínky pro soutěžitele na úkor zadavatele, lze takto stanovenou nabídkovou cenu zakázky považovat za cenu jinak nevýhodnou ve smyslu § 257 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku. Zvláště pokud zadavateli v důsledku protiprávního postupu uchazečů zcela důvodně hrozí, že část ceny, jež byla určena sjednanou dohodou uchazečů mimo podmínky zadávacího řízení či veřejné soutěže, či dokonce celá výše takové ceny mu nebude refundována ze strany poskytovatele dotace, jak při vypsání zadávacího řízení počítal. Především v takovém případě, při předpokladu neočekávaného zásahu do majetkové sféry zadavatele, je nutno trvat na tom, že jde o cenu pro něj jinak nevýhodnou.

26. Cílem dodavatele je z povahy jeho obchodní činnosti snaha o maximalizaci zisku za současné minimalizace nákladů, zatímco snahou zadavatele je v souladu se zásadami efektivity a hospodárnosti veřejného zadávání a nakládání s veřejnými prostředky minimalizace nákladů, které je třeba na splnění účelu veřejné zakázky vynaložit. Pokud v důsledku popření zásad veřejného zadávání při utajené dohodě soutěžitelů o nabídkové ceně dojde k tomu, že proces zadávacího řízení a jeho průběh nemůže naplňovat zásady efektivnosti a hospodárnosti vyžadované zadavatelem, a současně v rozporu s pravidly zadávacího řízení je umožněno soutěžitelům vyhnout se tlaku soutěžního prostředí, resp. svých konkurentů, stěžejí lze tímto způsobem stanovenou cenu plnění zakázky považovat za cenu výhodnou pro hospodaření s veřejnými prostředky státu a veřejných korporací. V případě nezákonné dohody soutěžitelů na ceně přitom předložená nabídka není výsledkem individuálního ekonomického výpočtu, ale znalosti nabídky jiného uchazeče nebo sladěného postupu mezi nimi. Tímto je soutěž o nabídkovou cenu fakticky buď vyloučena, nebo přinejmenším omezena či narušena. Smyslem takového protiprávního jednání soutěžitele při stanovení nabídkové ceny v zadávacím řízení veřejné zakázky je přitom z povahy věci a podstaty podnikatelské činnosti snaha vytvořit na úkor zadavatele výhodnější podmínky pro samotného soutěžitele, pramenící z vyloučení soutěže o tvorbu nabídkové ceny a možnosti tuto finální cenu stanovit nikoliv soutěží a porovnáním nabídek, ale již předcházejícím rozhodnutím samotných soutěžitelů podle vlastního uvážení před formálním podáním nabídek, což je provázeno i vyloučením vůle zadavatele ohledně tvorby ceny zadávané zakázky a způsobu určení její výše. Je proto zcela namístě závěr, že cena veřejné zakázky stanovená předcházející protiprávní dohodou soutěžitelů, kteří upřednostňují z podstaty věci své vlastní ekonomické zájmy, a nikoliv stanovená samotnou soutěží při vyloučení možnosti posouzení nabídek zadavatelem, je cenou jinak nevýhodnou ve smyslu § 257 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku.

27. V případě obviněných společností M. a.s. a M. I. a.s., pokud již bylo odvolacím soudem přistoupeno ke spojení jednání původně vymezených v bodech 3) a 4) výroku o vině rozsudku prvoinstančního soudu do jednoho skutku, by přitom nemělo být vyloučeno posouzení tohoto skutku jako trestného činu pletich při zadání veřejné

zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. d), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku (ohledně přičitatelného jednání odsouzeného Ing. P. F.) jen z důvodu, že skutek byl posouzen i jako zločin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020, resp. účastenství ve formě pomoci k tomuto zločinu podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku. Jednočinný souběh trestných činů, jehož smyslem je vystihnout veškerou povahu a závažnost jednání pachatele, by v případě těchto dvou trestných činů neměl být vyloučen.

28. Škodlivost činu pro společnost je zpravidla nejlépe vystižena tím, že každý skutek bude zásadně posuzován podle všech zákonných ustanovení, jež na něj dopadají. V případě těchto dvou trestných činů, byť se jedná o ustanovení trestního zákoníku, jež jsou určena k ochraně téhož zájmu, nejde o poměr speciality. Každý z těchto trestných činů postihuje jiné formy jednání, jež je způsobilé svým specifickým způsobem narušit zájem na řádném a zákonném provedení zadávání veřejné zakázky či provedení veřejné soutěže. Ani jedna z uvedených skutkových podstat není vůči té druhé v poměru speciality, tedy že by oproti druhé měla zúžený rozsah tím, že by zákonné znaky obecnějšího trestného činu v ní byly konkretizovány a doplněny znaky zvláštními.

29. Mezi § 257 odst. 1 trestního zákoníku v některé z jeho čtyř alternativ a § 256 odst. 1 trestního zákoníku nejde o dvě skupiny znaků, z nichž by jedna současně vždy byla obsažena i ve druhé skupině. Jsou-li tedy naplněny znaky § 256 odst. 1 trestního zákoníku, nemusejí být nutně naplněny všechny znaky některé z alternativ § 257 odst. 1 trestního zákoníku a naopak. Nejde tak o poměr vnořených vzájemně se pokrývajících kruhů. Naopak jde o tzv. křížící se kruhy znaků, neboť uvedené skupiny mají společné pouze některé znaky a jiné nikoli.

30. Důvodem vyloučení jednočinného souběhu nemůže být v posuzovaném případě ani poměr faktické konzumpce, jelikož faktický průběh činu, jak je vymezen v popisu skutku, neumožňuje učinit závěr, že by postih jednání fyzických osob jednajících za obviněnou společnost M. a.s. pouze podle jednoho z uvedených ustanovení byl dostačujícím bez posouzení tohoto jednání i podle druhého ustanovení z důvodu jeho nepotřebnosti s ohledem na malou míru společenské škodlivosti takového jednání. Je zde přitom nutno připomenout, že zatímco znaky pokusu trestného činu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku k § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku vykazovalo jednání obviněného Ing. J. M., jednání odsouzeného Ing. P. F. mělo jednoznačně povahu minimálně aktivního úplatkářství, a to v souvislosti se zadávacím řízením, pokud by již nebylo přistoupeno k posouzení věci ve smyslu aktivního vyvíjení činnosti pachatele (odsouzeného Ing. P. F. jednajícího za společnost M. a.s.) na podkladě uzavřené dohody s jiným uchazečem (sdružením společností G. G. a.s. – S. a.s.), jež směřovala k zadání veřejné zakázky za jinak nevýhodnou cenu.

V.

31. V případě obviněných právnických osob M. a.s. a M. I. a.s. (stejně jako v případě odsouzených Ing. P. P., Ing. P. F., Ing. M. H. a odsouzené společnosti C. a T., P. a.s. v rozsudku ze dne 14. 2. 2023 sp. zn. 5 To 44/2022) odvolací soud kvalifikoval skutek mj. jako zločin podplacení podle § 332 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku. Ani toto posouzení však nelze považovat za správné. Odhlédne-li se od toho, že odvolací soud

toto právní posouzení (zjevně nesprávně) v odůvodnění napadeného rozsudku deklaroval jako pokus zločinu podplacení, je nutné se pozastavit nad vyhodnocením znaku, že k nabídce úplatku došlo v souvislosti s podnikáním. Tomu lze jistě přisvědčit, odvolací soud však současně v odůvodnění rozsudku potvrdil, že nabídka úplatku byla učiněna nejen v souvislosti s podnikáním, ale i v souvislosti se zadáním předmětné veřejné zakázky. Při takovém závěru je ovšem zcela namístě poukázat na ustanovení § 257 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, jež trestnost pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží spojuje s poskytnutím, nabídkou nebo slibem majetkového nebo jiného prospěchu jinému za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži. Přitom čin je v tomto případě dokonán již tím, že je prospěch nabídnut či slíben, aniž by bylo nutné, aby došlo k odvrácení jiného od účasti v zadávacím řízení či ve veřejné soutěži. Skutkový závěr o nabídce částky 1 mil. Kč ze strany obviněného Ing. P. F. Ing. P. L. za to, že se konkurenční uchazeč (S. a.s.) nebude nijak angažovat v realizaci předmětné veřejné zakázky, uvedeným znakům skutkové podstaty trestného činu pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku nepochybně odpovídá. Uvažovat lze tedy o souběžném naplnění znaků jak trestného činu dle § 332 trestního zákoníku, tak trestného činu dle § 257 trestního zákoníku. Uvedený § 257 trestního zákoníku přitom má vyšší trestní sazby, než je tomu v případě § 332 trestního zákoníku. Odpovídající by tedy bylo posouzení spočívající v jednočinném souběhu obou trestných činů, případně podle speciálního ustanovení § 257 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku.

32. Uplatnění této právní kvalifikace bylo ze strany intervenujícího státního zástupce navrženo již v hlavním líčení v jeho závěrečné řeči a co je podstatné, rovněž v podaném odvolání. Tomu však odvolacím soudem bez bližšího vysvětlení vyhověno nebylo. Nebyla-li by tedy dovolacím soudem přijata shora rozvedená právní argumentace ohledně naplnění všech zákonných znaků trestného činu pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži ve variantě podle písmene d) ustanovení § 257 odst. 1 trestního zákoníku, například z důvodu odlišného náhledu na vymezení pojmu „*cena jinak nevýhodná*“, měla by být aplikována varianta podle písmene b) tohoto ustanovení, u níž poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení prospěchu není podmíněno tím, aby se tak dělo v souvislosti se zadáním veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu.

VI.

33. Právnímu posouzení výroku o vině napadeného rozsudku je konečně v neprospěch obviněné společnosti C. a.s. nutno vytknout i to, že odvolací soud na rozdíl od právního posouzení v rozsudku téhož soudu ze dne 14. 2. 2023 sp. zn. 5 To 44/2022 ohledně totožného skutku [zde ohledně odsouzeného Ing. V. N.] posoudil věc pouze jako účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku na pokusu zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku k § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020. Odvolací soud přitom v odůvodnění rozsudku neobjasnil, co jej k této diferenciaci právě v případě uvedeného skutku vedlo.

34. Odsouzený Ing. V. N., jehož jednání je obviněné společnosti C. a.s. přičítáno podle § 8 odst. 1 písm. a) TOPO vzhledem k jeho postavení předsedy představenstva,² byl pravomocně uznán vinným mj. zločinem zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, přičemž tohoto se podle tzv. právní věty v případě skutku pod bodem 4) rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 2. 2023 č. j. 5 To 44/2022 – 26059 dopustil tím, že v souvislosti se zadáním veřejné zakázky v úmyslu způsobit jinému škodu a opatřit jinému prospěch zjednal některému dodavateli přednost a výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů, tento čin spáchal jako člen organizované skupiny a tohoto jednání se dopustil v úmyslu opatřit jinému značný prospěch, avšak k opatření značného prospěchu nedošlo. Byl tedy hlavním pachatelem uvedeného zločinu spáchaného ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku v případě předmětného skutku [dílčího útoku pod bodem 4) rozsudku].

35. Obviněná právnická osoba C. a.s. naproti tomu v nyní napadeném rozsudku byla uznána vinnou toliko jako pomocník k pokusu tohoto zločinu podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku,³ neboť měla jinému umožnit, aby v souvislosti se zadáním veřejné zakázky v úmyslu způsobit jinému škodu a opatřit jinému prospěch zjednal některému dodavateli přednost na úkor jiných dodavatelů, tohoto jednání, které bezprostředně směřovalo ke způsobení značné škody, se dopustili v úmyslu zločin spáchat, avšak k jeho dokonání nedošlo.

36. Toto právní posouzení je nesprávné, jelikož odvolací soud chybně posoudil vztah mezi obviněnou právnickou osobou a fyzickou osobou, jejíž jednání je právnické osobě přičítáno, nikoli ve smyslu přičitatelnosti podle § 8 TOPO, nýbrž jako vztah účastníka (zde obviněné společnosti C. a.s.) a hlavního pachatele (odsouzeného Ing. V. N.).

37. Pro účastenství v trestním zákoníku platí, že je vybudováno na zásadě akcesority účastenství, což je v obecné rovině závislost trestní odpovědnosti účastníka na trestní odpovědnosti hlavního pachatele. Organizátorství, návod a pomoc se posuzují jako účastenství podle § 24 trestního zákoníku jen tehdy, jestliže se pachatel hlavního trestného činu o něj alespoň pokusil.

38. I právnická osoba nepochybně může být organizátorem, návodcem nebo pomocníkem, a to jak ve vztahu k další právnické osobě, tak ve vztahu k osobě fyzické či případně ve vztahu k více takovým osobám (právnickým nebo fyzickým). Takovou jinou osobou nicméně nemůže být ta fyzická osoba z osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) až d) TOPO, jejíž jednání se přímo přičítá trestně odpovědné právnické osobě.

39. Právnická osoba totiž trestně odpovídá jako zcela samostatný subjekt za podmínek stanovených v § 8 TOPO, nikoli akcesoricky ve vztahu trestní

² Srov. bod 171. odůvodnění rozsudku prvoinstančního soudu.

³ Účastenství ve formě pomoci ke zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, měla obviněná společnost C. a.s. spáchat v jednočinném souběhu se zločinem poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a zločinem dotačního podvodu podle § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) trestního zákoníku, ve stádiu přípravy podle § 20 odst. 1 trestního zákoníku a § 212 odst. 7 trestního zákoníku, vždy ve znění účinném od 1. 10. 2020.

odpovědnosti osob zde uvedených. V případě trestní odpovědnosti jak právnické osoby, tak i některé z osob vyjmenovaných v § 8 odst. 1 písm. a) až d) TOPO se uplatní samostatná souběžná trestní odpovědnost obou těchto subjektů, přičemž každý odpovídá za celý způsobený následek. Nejedná se zde o spolupachatelství s ohledem na povahu přičitatelnosti vymezené v § 8 odst. 2 TOPO, neboť zde nejde o úmyslné společné jednání ve smyslu § 23 trestního zákoníku, protože právě jednání některé z osob uvedených v § 8 odst. 1 písm. a) až d) TOPO se přímo přičítá trestně odpovědné právnické osobě.⁴ Tím méně se může jednat o účastenský vztah, který je charakterizován mj. odlišnou povahou úmyslného jednání účastníka ve srovnání s jednáním a úmyslem hlavního pachatele. Je-li právnické osobě přičítáno úmyslné jednání hlavního pachatele, nelze dospět k odlišnému závěru o úmyslech právnické osoby, jež není možno samostatně uměle konstruovat.

40. Jednání osoby uvedené v § 8 odst. 1 písm. a) až c) TOPO se právnické osobě přičítá bez dalšího přímo a od jednání této osoby se odvozuje naplnění všech znaků některého trestného činu vymezeného v § 7 TOPO právnickou osobou, a to včetně zavinění. Obdobně je tomu i u případů trestné součinnosti, zejména ve formě účastenství podle § 24 trestního zákoníku, které je ovšem opět nutné navázat na případné účastenské jednání té osoby, na níž je navázána ona přičitatelnost.

41. Právní posouzení skutku v napadeném rozhodnutí odvolacího soudu jako účastenství ve formě pomoci na zločinu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, § 256 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku, ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, je tedy vadné.

VII.

42. Odvolací soud v napadeném rozsudku ohledně všech obviněných rozhodl o upuštění od uložení souhrnných trestů. Ani s těmito výroky se nelze ztotožnit, přičemž výrok, jímž odvolací soud podle § 44 trestního zákoníku upustil od uložení souhrnného trestu obviněnému Ing. J. M. ve vztahu k rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové z 11. 8. 2020 sp. zn. 7 T 11/2015, jenž nabyl právní moci ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze z 24. 3. 2022 sp. zn. 4 To 11/2019, je taktéž napadán tímto dovoláním, a to v neprospěch jmenovaného obviněného z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu.

43. Odvolací soud a před ním i Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích při úvahách, zda lze v nyní projednávané věci aplikovat § 44 trestního zákoníku, byly v situaci, kdy rozhodovaly o trestných činech spáchaných obviněným Ing. J. M. v reálném souběhu s jinými trestnými činy, pro které již byl tento obviněný pravomocně odsouzen. Možno připomenout, že obviněný byl rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 2022 sp. zn. 4 To 11/2019 uznán vinným ze spáchání organizátorství dle § 24 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku pokusu zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie dle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 trestního zákoníku, ve znění zákona č. 333/2020 Sb., a pokusu zločinu dotačního podvodu dle § 21 odst. 1 trestního zákoníku k § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) trestního zákoníku, ve znění zák. č. 333/2020 Sb. Za to byl odsouzen podle

⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2015 sp. zn. 7 Tdo 1199/2015.

§ 212 odst. 6, § 43 odst. 1 a § 58 odst. 6 trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody na 3 léta, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let. Podle § 67 odst. 1, § 68 odst. 1, 2 trestního zákoníku byl obviněnému dále uložen peněžitý trest ve výměře 140 denních sazeb po 1.500 Kč, tedy v celkové výši 210.000 Kč.

44. Soudy byly v situaci, kdy sice mohly upustit od uložení souhrnného trestu, pokud měly za to, že shora uvedené tresty, které již byly obviněnému uloženy dřívějším rozsudkem, jsou dostatečnými. Musely přitom ovšem respektovat veškerá související ustanovení trestního zákoníku, která je při ukládání trestu nutno použít.

45. Uvedená druhá podmínka, tj. soulad vydaného rozhodnutí s těmito dalšími ustanoveními trestního zákoníku, v případě rozsudku napadeného dovoláním nebyla splněna, neboť trest nebyl obviněnému vyměřen v rámci zákonné trestní sazby stanovené na nejzávažnější trestný čin (tedy v rámci trestní sazby podle § 212 odst. 6 trestního zákoníku) a současně jeho výměrou (3 roky) v důsledku užití § 44 trestního zákoníku došlo k uložení trestu pod dolní hranicí zákonné trestní sazby (na 5 až 10 let), která měla být užitá, a to aniž by nastaly zákonné podmínky pro uložení trestu pod dolní hranicí této trestní sazby ve smyslu § 58 odst. 6 trestního zákoníku.

46. Je nutno respektovat dřívější rozhodnutí Nejvyššího soudu, v němž byly vymezeny podmínky, za nichž lze upustit od uložení souhrnného trestu podle § 44 trestního zákoníku, konkrétně usnesení ze dne 25. 7. 2018 sp. zn. 5 Tdo 855/2018, publikované pod č. 6/2019 Sb. rozh. tr., a navazující usnesení ze dne 27. 9. 2022 sp. zn. 6 Tdo 884/2022. Zásadně je porušením pravidel o trestání vícečinného souběhu, pokud dojde k upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 trestního zákoníku, ačkoliv později projednávaná trestná činnost se posuzuje podle přísnějšího ustanovení trestního zákoníku a dříve uložený trest byl uložen podle mírnějšího ustanovení trestního zákoníku (§ 43 odst. 2 trestního zákoníku *a contrario*), šlo-li navíc o trest odnětí svobody, který byl vyměřen pod dolní hranicí trestní sazby tohoto trestu stanovenou za těžší trestný čin, jímž byl pachatel uznán vinným v pozdějším trestním řízení, pokud současně nebyly splněny a zohledněny podmínky pro uložení tohoto trestu pod dolní hranicí zákonné trestní sazby podle § 58 trestního zákoníku.

47. V předmětné věci se sice projednávaná trestná činnost posuzuje podle stejné přísného ustanovení trestního zákoníku jako toho, podle něhož byl dříve uložený trest již obviněnému Ing. J. M. ukládán, nebyly nicméně splněny podmínky pro uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranicí zákonné trestní sazby ve smyslu § 58 odst. 6 trestního zákoníku, byť na ně oba soudy ve svých rozhodnutích odkazovaly.

48. Odvolací soud nevyhověl námitkám státního zástupce, který ve svém odvolání brojil mimo jiné i proti použití moderačního oprávnění soudu podle § 58 odst. 6 trestního zákoníku soudem prvního stupně. V odůvodnění svého rozsudku se přitom v zásadě ztotožnil s argumentací soudu prvního stupně uvedenou v bodě 196. jeho rozhodnutí. Prvoinstanční soud zde zmínil, že obviněný připustil kritický náhled na své jednání z tehdejší doby, byť jeho výpověď nemůže být brána jako doznání a napomáhání k objasnění trestné činnosti, přesto tento soud přihlédl u obviněného k jeho aktivnímu přístupu, kdy spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení na objasňování trestné činnosti. Soudy zejména zohlednily dobu, která od spáchání trestné činnosti uplynula, což nemůže být obviněnému kladeno k tíži. Obviněný trestní řízení nemařil. Jednání obviněného bylo vedeno pouze snahou o získání vyhlášené

veřejné zakázky. Dle soudů je také nutno přihlídnout k věku obviněného, který se stal starobním důchodcem.

49. Přes specifikum věci spočívající v tom, že v rámci projektu „Obnova součástí n. H. v K. n. L.“ došlo v průběhu více než dvou let postupně k pěti výběrovým řízením, vzájemně propojeným osobou již odsouzeného Ing. V. N. i zapojením dalších několika pachatelů do skutkového děje, přičemž všechna výběrová řízení směřovala ke konečnému cíli, jímž bylo zadání realizace stavby předem vybranému uchazeči, a s tím související časovou náročnost společného řízení se odvolací soud po ocitování některých rozhodnutí Nejvyššího soudu ohledně možnosti použití § 58 odst. 1 trestního zákoníku a stručném shrnutí teoretických východisek pro aplikaci § 58 odst. 1 a 6 trestního zákoníku ztotožnil s tím, že by uložení trestů v zákonné trestní sazbě pět až deset let odnětí svobody z důvodu určitých okolností případu bylo pro obviněného Ing. J. M. (stejně jako pro další odsouzené v předchozím rozhodnutí), kterého se tato trestní sazba týká [nutno podotknout, že v případě hned dvou sbíhajících se skutků a čtyř trestných činů spáchaných v souběhu (byť nedokonaných a ukončených ve stádiu přípravy, resp. pokusu)], nepřiměřeně přísné a že je možné dosáhnout jeho nápravy trestem kratšího trvání.

50. S důvody, kterými byl odvolací soud (a potažmo i předtím prvoinstanční soud) veden při svém rozhodnutí o upuštění od uložení souhrnného trestu, resp. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby u obviněného Ing. J. M., se ztotožnit nelze, neboť neodpovídají zákonným podmínkám postupu podle § 58 odst. 6 trestního zákoníku.

51. Z obecného hlediska je možno ve stručnosti uvést, že soud může podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby tímto zákonem stanovené tehdy, má-li vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání.

52. Podle § 58 odst. 6 trestního zákoníku lze trest odnětí svobody snížit pod dolní hranici trestní sazby též tehdy, jestliže soud odsuzuje pachatele za přípravu k trestnému činu, pokus trestného činu nebo pomoc k trestnému činu a má vzhledem k povaze a závažnosti přípravy, pokusu nebo pomoci za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání; není přitom vázán omezením stanoveným v § 58 odst. 4 trestního zákoníku.

53. Moderační oprávnění soudu, ať již podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku, či podle § 58 odst. 6 trestního zákoníku, nelze připustit jako nějaký běžný, obvyklý a pravidelný postup soudu při posuzování určitého druhu a závažnosti trestné činnosti. Jedná se o snížení trestu odnětí svobody, které musí být mimořádné, tzn. musí být používáno spíše výjimečně. Okolnosti případu nebo poměry pachatele ve smyslu § 58 odst. 1 trestního zákoníku musí být alespoň v nějakém směru neobvyklé a výjimečné do takové míry, že ani trest na samé dolní hranici trestní sazby není způsobilý vyjádřit jejich význam. Nemohou jej odůvodnit jen běžně se vyskytující skutečnosti, obvyklé polehčující okolnosti ani přesvědčení soudu, že trest odnětí svobody uložený v mezích zákonné trestní sazby by byl pro pachatele příliš přísný.

54. Postup podle citovaných ustanovení je namíste především tehdy, jestliže určitá okolnost, která může být i znakem příslušné skutkové podstaty trestného činu, natolik vybočuje při porovnání s ostatními případy, že již sama o sobě nebo ve spojitosti s jinými okolnostmi (např. se značným časovým odstupem od spáchání trestného činu) odůvodňuje shovívavější přístup k potrestání pachatele, anebo pokud teprve souhrn více okolností daného případu vede k úvaze, že použití zákonné trestní sazby by bylo nepřiměřeně přísné a postačí i mírnější postih pachatele k jeho nápravě.

55. Může jít především o situace, kdy polehčující okolnosti a nízká intenzita naplnění zákonných znaků ve svém souhrnu a kvalitě přesvědčivým způsobem snižují závažnost trestného činu, případně některá z nich je nezvykle intenzivní povahy, takže je namíste hodnotit ji jako okolnost významně polehčující (např. zvláště tíživé osobní nebo rodinné poměry, za kterých pachatel spáchal trestný čin, aniž by si je byl způsobil, takové onemocnění, které činí pro pachatele výkon trestu odnětí svobody zvláště obtížným). Je tomu tak i tehdy, jestliže některý ze znaků skutkové podstaty trestného činu – bez ohledu na to, zda jde o znak základní nebo kvalifikované skutkové podstaty – byl naplněn neobvykle nízkou intenzitou a tato skutečnost výrazně ovlivnila společenskou škodlivost daného případu a snížila ji pod obvyklou mez natolik, že je namíste mírnější trestní postih, než jaký zákon obecně předpokládá.⁵

56. Pro aplikaci § 58 odst. 1 trestního zákoníku je ovšem nutný souhrn takových polehčujících okolností, které se v dané kvalitě nebo kvantitě u konkrétního trestného činu běžně nevyskytují, jsou výraznějším způsobem atypické a výrazně snižují závažnost trestného činu, neboť jen za splnění těchto předpokladů může nabýt charakteru okolností výjimečných (např. věk blízký věku mladistvých, obviněný spáchal čin pod vlivem tíživých osobních nebo rodinných poměrů, které si sám nezavinil, k činu byl vyprovokován surovým násilným jednáním poškozeného apod.).⁶ Za takové zvláštní okolnosti či poměry nelze bez dalšího považovat okolnosti, jež jsou „obecnými“ okolnostmi polehčujícími ve smyslu § 41 trestního zákoníku (např. doznání, natož pak „částečné“, lítost, třeba i upřímně projevená, spolupráce s orgány činnými v trestním řízení). Bezúhonnost pachatele jakožto „prostá“ polehčující okolnost sama o sobě nemůže odůvodnit aplikaci moderačního ustanovení podle § 58 trestního zákoníku, a to ani v případě přípravy k trestnému činu. Bezúhonný způsob života je pro občany České republiky běžným standardem, nikoli něčím výjimečným a neobvyklým.⁷

57. Použití § 58 odst. 6 trestního zákoníku sice není vázáno na okolnosti případu či na poměry pachatele, nicméně bez jejich zhodnocení by nebylo možné stanovit, jak vysoký trest odnětí svobody je schopen zajistit nápravu pachatele a ochranu společnosti a jestli výměra tohoto trestu by skutečně byla nepřiměřeně přísná pro pachatele přípravy k trestnému činu, jeho pokusu nebo pomoci k trestnému činu.⁸ I u přípravy, pokusu a pomoci jde o snížení trestu odnětí svobody, jež je mimořádné, vyžaduje se, aby příprava k trestnému činu, jeho pokus a pomoc k jeho spáchání nedosahovaly závažnosti jiných obvyklých případů přípravy, pokusu trestného činu či pomoci k jeho spáchání. Povahu a závažnost přípravy, pokusu a pomoci je nutno

⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018 sp. zn. 5 Tdo 1356/2018.

⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2016 sp. zn. 11 Tdo 55/2016.

⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2017 sp. zn. 6 Tdo 1772/2016, ze dne 22. 6. 2017 sp. zn. 4 Tdo 730/2017, ze dne 10. 1. 2018 sp. zn. 3 Tdo 1550/2017.

⁸ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2003 sp. zn. 5 Tdo 411/2003.

posuzovat především podle okolností vymezených v § 39 odst. 7 písm. b), c) trestního zákoníku, podpůrně pak podle § 39 odst. 2 trestního zákoníku, podle nichž se určuje povaha a závažnost spáchaného trestného činu. Povaha přípravy, pokusu a pomoci bude vyplývat zejména z charakteru podniknutého jednání a jeho formy a z charakteru a závažnosti trestného činu, k němuž směřovaly. Závažnost přípravy, pokusu a pomoci je dána především typovou závažností trestného činu, k němuž směřovaly, dále tím, do jaké míry se příprava a pokus rozvinuly a jaké skutečnosti zabránily dokonání trestného činu. V rámci postupu podle § 58 odst. 6 trestního zákoníku je tedy třeba posoudit i okolnosti, které měly vliv na to, že k dokonání trestného činu nedošlo.⁹ Závažnost přípravy a pokusu je významně ovlivněna především tím, že v případě přípravy a pokusu nebyl způsoben následek. Okolnost, že došlo pouze k přípravě trestného činu, k pokusu o něj nebo k pomoci k trestnému činu, však nemůže sama o sobě, bez ohledu na další významné skutečnosti, odůvodnit snížení trestu pod dolní hranici zákonné trestní sazby ve smyslu § 58 odst. 6 trestního zákoníku.¹⁰

58. Nutno také zmínit, že § 58 trestního zákoníku slouží jako prostředek soudcovské individualizace trestu a je projevem depenalizace v trestním zákoníku. Jeho použití je ovšem třeba zvažovat nikoliv mechanicky, ale přísně individuálně ve vztahu ke konkrétnímu činu a konkrétnímu pachateli.

59. S ohledem na shora uvedená teoretická východiska se s úvahami obou soudů nižších stupňů, jimiž v posuzované věci odůvodnily u obviněného Ing. J. M. mimořádné snížení trestu, nelze ztotožnit.

60. Soudy se důsledně neřídily uvedenými kritérii, při aplikaci § 58 odst. 1, 6 trestního zákoníku pečlivě nezvážily všechny okolnosti případu, zejména povahu a závažnost přípravy a pokusu a těch trestných činů ze subkategorie zvlášť závažných zločinů, k jejichž spáchání příprava a pokus směřovaly. Okolnosti případu jsou ve svém souhrnu natolik závažné, že by aplikaci § 58 trestního zákoníku o mimořádném snížení trestu pod spodní hranici zákonem stanovené trestní sazby měly vylučovat, přičemž trest uložený odvolacím soudem obviněnému Ing. J. M. je s ohledem na tyto okolnosti případu nepřiměřeně mírný a mimo trestní sazbu stanovenou pro daný druh a typovou závažnost trestné činnosti. Jestliže odvolací soud opřel svůj výrok o trestu odnětí svobody o citované ustanovení, měl se správně zabývat všemi podmínkami, které jsou v něm uvedeny a musí být naplněny kumulativně. Odvolacímu soudu je nutné vytknout, že neposoudil řádně všechny konkrétní okolnosti, které mají být podkladem pro snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné sazby, z toho hlediska, zda se týkají spáchání trestné činnosti (okolnosti případu), včetně jejího rozsahu, povahy a závažnosti, nebo jednotlivých osob pachatelů (poměry konkrétních pachatelů).

61. Za zcela zásadní okolnost případu, z níž oba soudy při využití svého moderačního oprávnění vycházely, lze nepochybně považovat délku trestního řízení společně s dobou, která uplynula od spáchání trestného činu.

62. Nelze nikterak popírat, že soudy při stanovení druhu trestu a jeho výměry musí přihlídnout i k době, která uplynula od spáchání trestného činu, a k délce trestního

⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2017 sp. zn. 6 Tdo 1772/2016.

¹⁰ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2022 sp. zn. 8 Tdo 1033/2022.

řízení (§ 39 odst. 3 trestního zákoníku, čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Při posuzování, jakou délku trestního řízení je třeba považovat již za nepřiměřenou, je však nutné vždy přihlížet také ke skutkové a právní složitosti dané věci. Ta se odvíjí zejména od konkrétní důkazní situace, rozsahu stíhané trestné činnosti a uplatněné obhajoby. Přiměřenost délky trestního řízení lze přitom odvozovat od statistického vyhodnocení průměrné délky řízení v jiných obdobných případech. Při posouzení přiměřenosti délky trestního řízení soud přihlédně mj. k tomu, s jakou soustředěností orgány činné v trestním řízení přistupovaly k procesním úkonům. Délku řízení tedy sice lze podřadit pod pojem „okolnost případu“, sama o sobě ovšem nemusí být dostatečným podkladem pro postup podle § 58 trestního zákoníku, neboť vždy musí být hodnoceny ještě další okolnosti, zejména pokud z nich případně vyplývá mimořádně vysoká míra společenské škodlivosti činu.¹¹

63. Délka trestního stíhání, byť nebylo ze strany soudů konstatováno, že by na ní nesli podíl obvinění, měla svoje opodstatnění především v rozsahu stíhané trestné činnosti, jež sestávala hned z několika skutků navázaných na několik výběrových řízení na veřejné zakázky, v náročnosti věci z pohledu obstarání důkazního podkladu a prokázání sofistikované trestné činnosti, na jejímž utajení a úspěchu mělo zájem množství osob ze širokého spektra subjektů. Dále se délka řízení odvíjela od počtu stíhaných osob, které bylo namíste v zájmu soustředěnosti řízení stíhat v jedné společné věci, pochopitelně při zachování jejich procesních práv. Náročnost společného řízení byla odvolacím soudem taktéž uznána. Bylo-li konáno přípravné řízení po dobu necelých 5 let, odpovídá to skutkové, procesní i právní stránce věci. Ostatně i řízení před soudem si vyžádalo podobně dlouhou dobu. Odvolací soud přitom výslovně v souběžně vedené věci odsouzených uvedl, že obsáhlost věci i ovlivnění trestního řízení pandemií COVID-19 délku řízení odůvodňuje. Nebylo-li možno detekovat zjevné neodůvodněné průtahy, lze z této skutečnosti *a contrario* vyvodit, že délka posuzovaného trestního stíhání nebyla natolik významně nepřiměřená, aby na ni bylo nutno reagovat zcela zásadním zmírněním ukládaných trestů hluboko pod dolní hranici zákonné trestní sazby. Délka řízení způsobená složitostí věci, která souvisí s tím, že to byl právě obviněný, jenž vymyslel a realizoval takový způsob páčání trestné činnosti, který kladl ze strany orgánů činných v trestním řízení zvýšené nároky na objasnění věci, neodůvodňuje použití § 58 trestního zákoníku s odkazem na okolnosti případu, pokud nebudou současně zjištěny neodůvodněné průtahy ze strany orgánů činných v trestním řízení.¹² O mimořádně vysoké míře společenské škodlivosti činu nelze v posuzované věci pochybovat, když tato je určována již tím, že souhrnný trest měl být obviněnému ukládán za zvlášť závažné zločiny, nadto za čtyři, byť šlo o přípravu k trestnému činu, resp. o pokusy o ně. Nadto je nutno připomenout, že společenská škodlivost jednání obviněného byla dále zcela zásadně zvyšována výší hrozících škod, jež několikanásobně přesáhla kvalifikační kritérium pro posouzení věci podle nejpřísnější kvalifikované skutkové podstaty trestného činu dotačního podvodu a trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie, a to i přes korekci výše škody, k níž odvolací soud přistoupil.

64. Délka řízení má povahu okolnosti případu ve smyslu § 58 odst. 1 trestního zákoníku, kompenzace prostřednictvím mimořádného snížení trestu odnětí svobody by ovšem měla mít místo toliko tehdy, pokud by se jednalo o výrazně nepřiměřenou

¹¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012 sp. zn. 11 Tdo 408/2012.

¹² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2017 sp. zn. 3 Tdo 463/2017.

délku řízení.¹³ V této souvislosti se při posouzení všech rozhodných okolností nyní projednávaného případu jeví zcela nepřipadným odkaz na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2012 sp. zn. 7 Tdo 303/2012,¹⁴ v němž byly závěry o mimořádně nepřiměřené délce řízení konstatovány při délce řízení 17 let ve věci, v níž byl posuzován toliko jeden skutek při právní kvalifikaci zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 písm. a) trestního zákoníku, dílem dokonatého a dílem ve stádiu pokusu podle § 21 trestního zákoníku.

65. V předmětné věci při posouzení přiměřenosti délky trestního řízení soudy nepřihlédly dostatečně ke složitosti věci, jež byla mj. způsobena i sofistikovanou povahou trestné činnosti, a způsobu jejího provedení, k postupu orgánů činných v trestním řízení, u nichž významné, zcela neodůvodněné průtahy nelze potvrdit, a naopak nadhodnotily význam délky trestního řízení z pohledu pachatelů trestné činnosti.

66. Co se týče dalších okolností, jež snad měly být ze strany soudů u obviněného Ing. J. M. zohledněny při postupu dle § 58 odst. 6 trestního zákoníku, jednalo se jednoznačně o zcela obvyklé a běžně se vyskytující polehčující okolnosti, pokud vůbec, jež nemohly odůvodnit aplikaci soudy použitého moderačního ustanovení. Povahu polehčující okolnosti například nemá údajný aktivní přístup obviněného v průběhu trestního řízení a jeho spolupráce s orgány činnými v trestním řízení, pokud je na druhou stranu konstatováno, že obviněnému nesvědčí doznání. Obvyklou okolností je také například dosavadní bezúhonnost pachatele. Stejně tak lze jako spíše polehčující okolnost, pokud ovšem vůbec, vnímat skutečně pouze „relativně“ vyšší věk obviněného. Věk, pochopitelně pokud nejde o věk blízký věku mladistvých či skutečně značně vysoký věk, což není případ obviněného Ing. J. M., jemuž nebylo dosud sedmdesát let, není nikterak mimořádnou okolností.

67. O možnosti nápravy trestem pod dolní hranicí zákonné trestní sazby všechny zjištěné skutečnosti rovněž bezesbytku nesvědčí, neboť přístup obviněného k podstatě činu a trestní odpovědnosti nenasvědčuje jeho přílišné sebereflexi.

68. Jde-li pak o užití § 58 odst. 6 trestního zákoníku, došlo ze strany odvolacího soudu k podhodnocení závažnosti a povahy posuzované přípravy k trestnému činu, pokusu jeho spáchání, resp. pomoci k trestnému činu. Byť v posuzovaném případě nenastal následek, který v příčinné souvislosti s trestnou činností hrozil a byl zamýšlen, jednalo se o skutky společensky velmi škodlivé, především vzhledem k výši hrozících majetkových škod, ale i vzhledem k dalším okolnostem, například sofistikovanosti jednání, do něhož muselo být zapojeno více pachatelů z řad významných právnických osob působících v České republice (včetně společnosti, jíž je přičítáno jednání právě obviněného Ing. J. M.). Zmínit je nutno také počet spáchaných úmyslných trestných činů, byť byly v případě obviněného ukončeny ve fázi pokusu či přípravy. Důležité je přitom to, že dokonání trestné činnosti bylo zabráněno v důsledku postupu orgánů činných v trestním řízení, bez jakéhokoliv přičinění obviněných.

69. V posuzovaném případě by přitom mělo platit, že pokud se pachatel dopustil přípravy zvláště závažného zločinu, přípravné jednání bylo sofistikované a úloha pachatele byla v trestní věci velmi významná, pak zpravidla nejsou splněny podmínky

¹³ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2012 sp. zn. 7 Tdo 303/2012.

¹⁴ Nikoli sp. zn. 7 Tdo 302/2012, jak je uvedeno v bodě 59. odůvodnění napadeného rozhodnutí.

pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 6 trestního zákoníku. V rámci úvah o použití citovaného ustanovení je nutné důsledně se zabývat typovou závažností zvláště závažného zločinu, který pachatel připravoval.¹⁵ Mimořádné snížení trestu odnětí svobody za přípravu či pokus trestného činu se uplatní jen tehdy, jestliže pokus nedosahuje v konkrétním případě takové závažnosti, jaké odpovídají trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené na dokonany trestný čin.¹⁶ Soud musí posoudit všechny okolnosti významné pro stanovení povahy a závažnosti přípravy, pokusu či pomoci, mj. i přiblížení se k dokonání trestného činu, důvody, pro které k dokonání nedošlo, a další konkrétní okolnosti případu, jakož i osobu pachatele a jeho osobní a jiné poměry. Teprve na základě jejich komplexního zhodnocení lze odůvodnit postup podle § 58 odst. 6 trestního zákoníku. Toto komplexní posouzení, zejména v otázce přiblížení se k dokonání trestné činnosti a posouzení toho, co zapříčinilo, že k dokonání trestného činu nedošlo, přístup odvolacího soudu postrádal.

70. Závěrem je možno poznamenat, že mimořádné snížení trestu odnětí svobody nemůže být podpořeno ani tím, že by obviněnému byl v důsledku užití § 44 trestního zákoníku v konečném důsledku uložen vedle podmíněného trestu odnětí svobody další druh trestu, který by vhodně doplnil působení zmírněného trestu odnětí svobody.¹⁷ Obviněnému byl přes jeho aktivní příspěvek k trestné činnosti v porovnání s její závažností, kdy hrozil vznik mimořádných škod na majetku státu a na prostředcích z finančních rozpočtů spravovaných Evropskou unií, uložen značně mírný peněžitý trest, který nebyl nijak z důvodu upuštění od uložení souhrnného trestu revidován.

71. Ze všech uvedených důvodů je nutno dospět k závěru, že podmínky pro použití § 58 odst. 1, 6 trestního zákoníku v této věci u obviněného Ing. J. M. splněny nebyly. V důsledku toho odvolací soud napadeným rozsudkem, jímž podle § 44 trestního zákoníku upustil od uložení souhrnného trestu, v konečném důsledku rozhodl o potrestání obviněného trestem, který je ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Své rozhodnutí tak zatížil vadou zakládající existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu. Tuto vadu výroku o trestu vykazoval již rozsudek prvoinstančního soudu, jenž obsahoval totožný výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu, a jestliže tuto vadu odvolací soud k odvolání státního zástupce nenapravitel, došlo současně k naplnění i dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu v jeho druhé alternativě.

S ohledem na popsání skutečnosti

navrhuji,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023 sp. zn. 5 To 4/2023, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené

¹⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2016 sp. zn. 3 Tdo 666/2016.

¹⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 3. 2016 sp. zn. 7 Tdo 124/2016.

¹⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018 sp. zn. 5 Tdo 1356/2018 a ze dne 30. 10. 2019 sp. zn. 5 Tdo 1118/2019, společně publikovaná pod č. 28/2020 Sb. rozh. tr.

rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,

2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřují i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Brno 1. prosince 2023

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce